

Селекціонер

Газета Миронівського інституту пшениці імені В.М.Ремесла Національної академії аграрних наук України

№8 (№0126)

Серпень 2015 року

Газета виходить з листопада 2003 року

Миронівські сорти - запорука доброго врожаю

Відомо, що до 50% хліборобського успіху забезпечують сорт та якісне насіння, які надають пріоритети в отриманні високих урожаїв зерна та є запорукою стабільності зерновиробництва. То якому саме насінню мають надати перевагу виробники зерна?

Одне з провідних місць на українському ринку насіння посідає наша установа. У 2015 р. сорти зернових культур миронівської селекції займали понад 1,5 млн. га, в тому числі озима пшениця близько 1,4 млн. га, тобто третину площ під цією культурою в Україні. Миронівські пшениці вирощуються зараз в Росії і Казахстані, а нещодавно підписано угоду про випробування наших пшениць в Угорщині.

У теперішніх природно-кліматичних умовах важливими ознаками озимої пшениці, крім урожайності, є висока зимо-, жаро-, посухостійкість, стійкість до обсіпання зерна, вилягання та проти хвороб. За генетичним потенціалом найбільшу продуктивність мають сорти високоінтенсивного типу, що потребують високої агротехніки.

Але потреби ринку та сучасний економічний стан агропідприємств вимагають наявності у виробництві також універсальних за умовами вирощування сортів пшениці, що спроможні формувати високий урожай зерна доброї якості у різних екологічних зонах та умовах вирощування. Вони менш вимогливі до попередни-

ків та агрофонів, але добре реагують на інтенсивні технології. У екстремальних умовах вирощування такі сорти перевищують за врожайністю більш вибагливі високоінтенсивні.

Миронівські пшениці мають вищезазначені ознаки та високий потенціал урожайності (9-10 т/га і більше) і відповідають потребам господарств різного рівня. Більшість сортів характеризуються тривалим періодом післязбирального дозрівання (тобто не проростають на пні), ця ознака стабільна і мало залежить від погодних умов. Високоінтенсивними є низкорослі сорти Пам'яті Ремесла, Ремеслівна та новинка миронівської селекції - сучасний сорт європейського типу (коротке міцне стебло, великий колос, крупне зерно, генетична однорідність), степового екотипу Світанок Миронівський, який можна вирощувати на зрошенні. Генетичний потенціал урожайності та якості зерна цього сорту найбільш повно реалізується на високих агрофонах, а завдяки міцному стебловості він не вилягає.

Ці сорти створені для добрих господарів, для високих технологій. Їх необхідно сіяти по кращих попередниках в оптимальні строки. На високому та оптимальному фонах мінерального живлення за сприятливих кліматичних умов вони забезпечують рекордні врожаї, що сягають 10 т/га і більше. Саме такі сорти гарантовано розкривають резерви продуктивності зернового поля.

Універсальними сортами є інтенсивні середньорослі пшениці Миронівська 65, Волошкова, Колос Миронівщини, Ювіляр Миронівський, Мирлена, Легенда Миронівська, Оберіг Миронівський. Вони забезпечують стабільні по роках урожаї на різних фонах мінерального живлення, менш вибагливі до попередників і строків сівби, мають високу екологічну пластичність, до того ж добре реагують на інтенсивну технологію вирощування. Ці сорти призначені для всіх типів господарств, для різних рівнів господарювання і, маючи високу морозо- та посухостійкість, комплексну хворобостійкість, є, по суті, страховими сортами.

Новинка миронівської селекції інтенсивний сорт Оберіг Миронівський добре переносить спеку та посуху, вирізняється високою пластичністю,

сталими врожаєм у різних кліматичних умовах. Його можна вирощувати по всіх попередниках, застосовуючи інтенсивні технології з внесенням оптимальних доз мінеральних добрив, він має також підвищену витривалість до зниження агрофону.

Вигідною особливістю сортів Миронівська сторічна та Економка, завдяки їх високій комплексній стійкості проти основних хвороб, є придатність до вирощування без застосування фунгіцидів та використання в органічному землеробстві, яке набуває все більшого розповсюдження і гарантує одержання екологічно чистої продукції.

Усі згадані вище сорти оптимально поєднують високі врожаї з відмінною якістю зерна, є цінною та сильною пшеницею. Найбільший об'єм хліба (1100-1200 см³ зі 100 г борошна за випікання в лабораторних умовах) мають посухостійкі сорти Мирлена, Колос Миронівщини, Волошкова. Борошно із зерна сортів Економка, Пам'яті Ремесла, Мирлена, що є чудовими поліпшувачами, варто використовувати для випікання хліба високої якості.

Однією з важливих польових культур для кормовиробництва є озимий ячмінь, що займає дедалі більші площі. У зерновиробництві добре відомі стійкі до вилягання та ураження хворобами, високозимозимо- та посухостійкі високобілкові миронівські ячмені кормового використання з урожайністю 85-98 ц/га. Це типово озимі сорти універсального типу Борисфен, Жерар (з 2011 р. - національний стандарт України), Атлант Миронівський, Паладин Миронівський та сорти-дворучки Ковчег, Сейм, Тутанхамон, що рекомендовані до вирощування у зоні Степу і можуть бути страховою культурою навесні.

Отже, сорт є одним із найбільш доступних та економічно вигідних факторів стабілізації зерновиробництва. Миронівські сорти-інновації озимої пшениці та озимого ячменю мають дуже високу виробничу надійність. А тому стануть запорукою майбутнього врожаю!

О.А. Демидов,
директор МІП,

доктор сільськогосподарських наук

Жнива - 2015

Збирання ранніх озимих і ярих зернових на полях інституту та дослідного господарства "Еліта" МІП відбулося за гарної погоди, не підвела і техніка, жнива завершено вчасно і без втрат урожаю. Збиральні роботи в інституті завершилися 29 липня, днем раніше - в господарстві.

В МІП озимі зібрано з площі близько 68 га, ярі - з 33 гектарів. Добре зарекомендували себе сорти озимої пшениці Миронівська 65, Мирлена, Волошкова, Економка, Легенда миронівська, Оберіг миронівський та Світанок миронівський, а також новинки Берегиня, Горлиця та Господиня миронівські, які проходять сортовипробування. З найкращого боку показали себе ярі пшениці - м'яка Панянка та тверда Діана, занесені цього року до Держреєстру, та ячмені - ярі Хадар,

Триполь, Віраж і Талісман миронівський та нові озимі Атлант Миронівський і Паладин Миронівський. Відзначився новий сорт озимого тритикале Миролан, переданий цього року на державне сортовипробування.

Злагоджено працювали на жнивках науковці польових відділів.

Чимшвидше зібрати врожай їм допомагали працівники інших підрозділів, наприклад, у проведенні доборів і збиранні вручну невеличких ділянок початкової ланки селекційного процесу.

Технічну сторону жнивної кампанії забезпечував сектор механізації. Зараз триває обробка зібраного збіжжя, розпочалася реалізація насіння озимих культур під урожай наступного року.

Керівництво інституту висловило глибоку подяку всім учасникам жнив і сподівається на сумлінну працю під час осінньої посівної кампанії, що розпочинається вже у вересні.

Жнива у дослідному господарстві "Еліта" МІП теж проведено чітко, у стислі строки. Вже зібрано горох і овес, озимі культури, зокрема сорти пшениці Фаворитка, Мирлена, Легенда миронівська, Богдана,

Смуглянка, Золотоколоса, Подолянка і сорти ячменю Тутанхамон, Жерар, Атлант Миронівський, а також ярі ячмені Хадар і Триполь та ярі пшениці - м'яка Ізольда і тверда Діана. Загалом дослідне господарство отримало 2350,2 т зернових і зернобобових ранньої групи.

На підпорядкованій Миронівському інституту Носівської селекційно-дослідній станції (Чернігівщина) врожай ранніх зернових і зернобобових культур, крім жита, зібрано на площі близько 95 %, а у дослідному господарстві жнива завершилися. Валовий збір зерна становить близько 2854 тонн.

Попереду не менш відповідальна пора - осіння посівна

Миронівські врожаї 2015

За даними зерновиробничих господарств та демополігонів, миронівські сорти дали цього року добрий урожай. Так, сорт озимої пшениці Мирлена забезпечив урожайність на демополігонах ННПЦ Миколаївського НАУ 7,14 т/га, Інституту СГ Північного Сходу (Сумська область) 8,12 ц/га, Верхняцької ДСС ІБКіЦБ НААН (Черкаська область) 8,40 т/га, на полях ТОВ "Маяк" (Черкаська область) - понад 7 т/га, а на Волинському опорному пункті врожай сорту сягнув 10,71 т/га. Ювіляр миронівський на цих же демополігонах показав відповідно 7,36, 7,56 та 7,30, 7,50 т/га, у СФГ "Обрій" (Монастирищенський район Черкаської області) - 7,8 т/га. Сорти Миронівська сторічна, Економка, Колос Миронівщини, Наташка, Подолянка на вищезгаданому демополігоні в Сумській області забезпечили від 6,65 до 7,88 т/га, а Волошкова - 8,36 т/га. На тих же демополігонах у Миколаївській та

Сумській областях новий високоінтенсивний сорт європейського типу Світанок миронівський забезпечив 7,28 та 7,27 т/га, а на Черкащині його врожайність сягнула 8,62 т/га, Легенда миронівська - відповідно 7,22 та 8,05 т/га, Оберіг миронівський - 7,44 та 8,64 т/га. Близько 9,50 т/га дали на Волинському опорному пункті МІП сорти Миронівська 65, Миронівська сторічна, Берегиня миронівська, найвищою була врожайність нового сорту Господиня миронівська - 10,94 т/га.

Особливої уваги заслуговують нові сорти озимого тритикале Амур та Обрій миронівський, які на Волині забезпечили відповідно 12,07 та 11,62 т/га зерна.

На демонстраційному полігоні Верхняцької ДСС ІБКіЦБ НААН (Черкаська область) добрий урожай забезпечили сорти пшениці ярої м'якої Сімкода (7,0 т/га) та Елегія миронівська (6,15 т/га), тверді сорти Жізель, Ізольда, Діана - відпові-

дно 5,50, 6,50, 6,65 т/га. Струна миронівська на демополігонах Верхняцької ДСС ІБКіЦБ НААН та Хмельницької ДСГДС ІКСГ Поділля дала врожай відповідно 6,3 та 6,5 т/га.

Добре зарекомендували себе озимі ячмені Паладин Миронівський, Жерар, Сейм, Атлант Миронівський, Тутанхамон, які на демополігоні ННПЦ Миколаївського НАУ показали врожайність від 7,01 до 7,26 т/га, а ярі ячмені Триполь, Юкатан, Віраж, Псьол, Хадар, Сонцедар на демонстраційному полігоні Верхняцької ДСС ІБКіЦБ НААН (Черкаська область) забезпечили від 5,60 до 7,05 т/га, особливо вирізнялись озимий ячмінь Ковчег (7,36 т/га) та новий ярий сорт Талісман миронівський (7,50 т/га), що проходить державне сортовипробування. У СФГ "Обрій" (Монастирищенський район Черкаської області) озимий ячмінь Жерар забезпечив 8,2 т/га.

За «круглим столом»

Відомо, що для кращого вирішення наукових питань зерновиробництва необхідна безпосередня думка агрономів. Нещодавно у Миронівському інституті пшениці зібрались науковці та керівники і спеціалісти насінницьких господарств різних областей, щоб обговорити умови співпраці при вирощуванні насіння зернових культур миронівської селекції, наукового забезпечення та маркетингових послуг.

Директор інституту Олександр Демидов наголосив, що з цією метою Миронівському інституту необхідно на партнерських засадах розширити мережу господарств, що обов'язково мають входити до "Державного реєстру виробників

люче питання собівартості виробництва насіння і ціни на нього. Вирощування дійсно чистосортного якісного насіння не може коштувати дешево. Нагадав також про запитання іноземних сортів пшениці, що не адаптовані для місцевих умов і часто мають нижчу якість зерна, посухо- та зимостійкість порівняно з вітчизняними, які за належної агротехніки не поступаються закордонним у продуктивності, а більшість мають вищий вміст білка і клейковини в зерні. Саме такі дані необхідно пропагувати в нинішніх умовах серед виробників зерна.

Леонід Центило, директор ТОВ "Агрофірма "Колос" (Київщина), член ученої ради МПП, також підк-

ної політики області. Треба додержуватися суворої насінневої політики, боротися з фірмами, що впроваджують закордонне насіння, і контролювати демонстраційні полігони, до яких мають бути особливі вимоги, а саме: різні регіони, великі господарства, розміщення вздовж великих автотрас.

Про зростаюче значення органічного землеробства, зокрема органічного насінництва, нагадав Андрій Вдовиченко, директор ДП "ДГ "Сквирське" Сквирської СДС Інституту агроєкології і природокористування НААН". Він відмітив той факт, що миронівські сорти спроможні забезпечити врожай понад 70 ц/га без внесення мінеральних добрив.

Директор СТОВ "Перемога" (Київщина) Микола Малієнко відмітив, що, на жаль, часто в розсадниках розмноження оригінального присутні домішки не тільки інших сортів, але й культур, тому виробникам насіння доводиться бракувати такі посіви, і вони несуть грошові втрати. Від імені вітчизняних насінників він висловив побажання отримувати від оригінальних для вирощування високих репродукцій дійсно чистосортний високоякісний насіннєвий матеріал.

Володимир Топалов, директор СФГ "Т.В.К" (Черкащина), закликав посилити роботу з маркетингу, адже успіх виробників зерна залежить від трьох складових - добрі сорти, високі технології плюс налагоджений маркетинг.

Позицію колег по відстоюванню вітчизняного продукту підтримали Анатолій Охотник, директор СТОВ "Світлана" (Дніпропетровщина), Юрій Ситник, директор ДП ДГ "Правдинське" (Сумська область), а також агрономи ПРАТ "Екопрод" з Донецчини.

Підсумки засідання за "круглим столом" - угоди про вирощування насіння миронівських сортів і домовленості про закладання демонстраційних полігонів у згаданих вище господарствах, а також розробка наукового супроводу. Отже, обговорення та різні думки - тільки на користь справи.

Г. Кузьмінська
Фото О. Іванко

насіння і садивного матеріалу", який щороку формує Державна інспекція сільського господарства України. Господарствам буде надаватися насіння розсадників розмноження 2-го року для вирощування на великих площах насіння високих репродукцій. А інститут має спрямувати всі резерви на селекційну роботу, вивчення агротехніки вирощування нових сортів для складання наукового супроводу до готового до реалізації продукту, тобто сортів пшениці, ячменю, тритикале. Планується співпрацювати з 16 господарствами різних областей, з 7-ма з них уже укладено угоди. МПП виходить також на міжнародний ринок насіння. До випробування в Угорщині намічено по 2 сорти пшениці, ячменю і тритикале.

Антон Здор, директор асоціації "Вінницянасіпром", порушив бо-

реслив, що, застосовуючи високі технології, за якими вирощуються іноземні сорти, можна отримати високі врожаї й вітчизняних зернових, та ще й кращої якості. Зокрема відзначив сорт озимої пшениці Миронівська 65, який незважаючи на тривалість використання у виробництві не втрачає своїх позицій. Він наголосив, що завдання Миронівського інституту пшениці як однієї з провідних установ - формувати насіннєву політику країни.

На тому, що вирощування насіння треба довірити професіоналам, тобто звужити коло виробників посадкового матеріалу, щоб припинити хаос у вітчизняному насінництві, наполягав Василь Темченко, заступник директора департаменту АПР Вінницької ОДА, начальник управління організації виробництва продукції рослинництва та техніч-

Пам'яті Дмитра Івановича Пацеки

29 липня пішов з життя ветеран війни і ветеран праці Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла, кандидат сільськогосподарських наук Дмитро Іванович Пацека - відомий учений-селекціонер у царині селекції кукурудзи та злакових культур, автор близько 20 сортів пшениці і тритикале, двох авторських свідоцтв на селекційні винаходи та понад 100 наукових праць.

Пройшовши війну командиром відділення розвідки, Дмитро Іванович був тяжко поранений та контужений, за бойові заслуги нагороджений орденами Вітчизняної війни I ступеня і "За мужність" та шістьма медалями, в тому числі - "За отвагу".

За 13 років, які Д.І. Пацека працював у Миронівському інституті, вчений зробив вагомий внесок у селекційну спадщину нашої установи, передавши на сортопробування шість сортів озимого тритикале, п'ять з яких свого часу були районовані на території СРСР та в Україні, й залишивши великий вихідний матеріал. Дмитро Іванович продовжував селекційні дослідження й після виходу на заслужений відпочинок.

Дмитро Іванович Пацека був науковцем з великої літери, людиною, готовою допомогти не тільки порадою, а й конкретною справою. Він до останнього подиху не втрачав цікавості до життя, до того, що відбувається навколо, багато читав.

На жаль, людське життя у владі часу. Дмитро Іванович прожив його достойно, залишивши вагомий науковий і практичний доробок. Добра пам'ять про нього назавжди залишиться в наших серцях...

Колектив інституту

Новини з лабораторії

Жнива-2015 у лабораторії селекції ярої пшениці традиційно розпочалися в середині липня зі збирання гібридного матеріалу в ізоляторах. Цього року було виконано близько 300 комбінацій схрещування - внутрішньовидових, міжвидових, а також з різним типом розвитку рослин.

Невеликий колектив лабораторії, у складі якої наукові співробітники аспірантки М. Федоренко та І. Федоренко, молодші наукові співробітники Є. Кузьменко та Р. Близнюк і техніки Т. Коверзяка, С. Поліщук та С. Загорулько, працював напружено, добросовісно і відповідально. Часто й у вихідні дні.

Незважаючи на сильну спеку до початку роботи комбайнів вчасно і злагожено зібрали ділянки колекційного розсадника, масові добори та снопи для структурного аналізу. Ми надзвичайно вдячні працівникам інших підрозділів, адже без їхньої допомоги було б неможливо вчасно провести жнивні роботи. Варто відзначити вправність молодшого наукового співробітника лабораторії фізіології і генетики А. Бордюга у жатті серпом невеличких ділянок початкових ланок селекційного процесу, який найкраще виконував цю роботу.

Складнощі у роботі додало вилягання посівів твердої, а подекуди і м'якої пшениці. Тому до збирання комбайнами всі полегли ділянки були акуратно розгорнуті, щоб не допустити змішування селекційного матеріалу. Найбільше ділянок ярої пшениці намолотили комбайнери малогабаритних комбайнів М. Кузенний та І. Ігумнов. Розмноження сортів зібрали О. Костюченко та О. Гаркавенко. Зерно від комбайнів без затримки відвозили водії Р. Сагатюк та Ю. Басюк. Вся техніка працювала, до речі, "як годинник" - без затримок і поломок, за що ми вдячні механізаторам та керівнику сектору механізації А. Натягачу.

За врожайністю вирізнявся новий сорт Панянка, районований цього року, який розмножується на полях лабораторії. Ділянки конкурсного сортопробування показали урожайність 4,5-8 кг з 10 м². Перспективні лінії пшениці ярої у числі лідерів за вагою з ділянки, тож сподіваємося, що кілька сортів пшениці ярої буде передано на державне сортопробування.

Науковці підрозділу скрупульозно працюють над обробкою отриманого врожаю, бо попереду ще чимало роботи з підготовки дослідних даних до звіту.

*С. Хоменко,
завідувач лабораторії селекції ярої пшениці*

Повернулись з перемогою!

На цьогорічному Сорочинському ярмарку народну творчість Миронівського району представляв народний фольклорно-етнографічний хоровий колектив «Золота нива» нашого села Центрального (художній керівник Ніна Северин), в якому співають працівники і ветерани Миронівського інституту пшениці та прості жителі села.

Крім концертних виступів учасники хору також рекламували наукову продукцію інституту - миронівські сорти зернових культур. «Золота нива» нагороджена Дипломом за активну участь у Фестивалі народної творчості на Національному Сорочинському ярмарку 2015 року та Грамотою за І місце серед фольклорних колективів на цьому Фестивалі. Учасниця хору Людмила Мурашко, науковий співробітник відділу захисту рослин інституту, вручила журі Фестивалю коровай з миронівської пшениці.

Вітаємо ювілярів!

1 серпня - Володимир Михайлович Михайловський (ДП ДГ "Еліта");
2 серпня - Наталія Федорівна Нежива (ДП ДГ "Еліта");
28 серпня - Олександр Іванович Малеончук (МІП).